

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Лідерство та командна робота в публічному управлінні

Шифр та назва спеціальності

281 – Публічне управління та адміністрування

Інститут

Навчально - науковий інститут соціально - гуманітарних технологій

Освітня програма

Адміністративний менеджмент

Кафедра

Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), вибіркова ,

Семестр

2

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

МОРОЗ Володимир Михайлович

volodymyr.moroz@khi.edu.ua

Мороз Володимир Михайлович

Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ».

Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень», «Методологія організації наукових досліджень та методика написання наукових текстів», «Глобалізація і політика національної безпеки». Член спеціалізованої вченої ради Д64.707.03.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad>

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khi.edu.ua

Докторка наук з державного управління, професорка, професорка кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ».

Науково-педагогічний стаж - понад 18 років. Досвід роботи в органах публічної влади - понад 12 років. Авторка понад 200 наукових і навчально-методичних публікацій.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad>

Загальна інформація

Анотація

Система публічного управління формується через прийняття та реалізацію державно-управлінських рішень, які, в свою чергу приймають та реалізують професіонали, що працюють в цій системі. Від якості відбору, розвитку таких кадрів залежить і якість самої системи публічного управління. Важливість розвитку навичок в управлінні людським потенціалом представників органів публічної влади є основою ефективного розвитку як окремих регіонів, так і країни в цілому. Управління діяльністю органу публічної влади стає стратегічним, зумовлюючи потребу адекватної зміни в усіх своїх підсистемах. Насамперед вимога стратегічних перетворень постає перед підсистемою управління людськими ресурсами, роль яких надзвичайно зростає.

Мета та цілі дисципліни

розвиток міжособистісної та управлінської компетентностей шляхом розкриття сутності лідерства, методів формування командної роботи для розвитку лідерського потенціалу; формуванні в студентів професійних компетентностей, пов'язаних з ефективною побудовою командної роботи і комунікаціями в професійному контексті у сфері управління, оволодіння основами ефективного роботи лідера, концепціями командної динаміки, стратегіями вислуховування, вирішення конфліктів, переконання та ведення переговорів, принципами ефективного усної комунікації.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Індивідуальне завдання. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Результати навчання

РН01 Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН10 Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН11 Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): денна форма: лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.; заочна форма: лекції – 4 год., практичні заняття – 2 год., самостійна робота – 114 год

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну: «Система публічного управління в Україні», «Світоглядні засади управлінської діяльності», «Правове регулювання публічного управління в Україні», «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються: ігрове проектування; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури). На практичних заняттях використовуються: ігрове проектування; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури). На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій. На практичних заняттях використовуються: ігрове проектування; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури.

Навчання передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, інтерактивна бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, розв'язання задач, тренувальні і творчі вправи) методи навчання. Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання. Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: інтерактивне обговорення тем, розв'язання практичних задач та розбір теоретичних вправ, дискусії, індивідуальна та командна форми роботи, вивчення готових кейсів. Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Сучасні концепції лідерства.

Поняття, основні категорії. Сутність лідерства та управління, головні відмінності. Портрет сучасного лідера. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні. Сучасне бізнес-середовище, внутрішня та зовнішнє середовище організації. Завдання лідера. Лідерство та прийняття рішень. Теорія X та теорія Y. Щоденне лідерство. Історія лідерства. Організаційне лідерство. Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство. Редизайн лідерства. Типи лідерства за М.Вебером. Політичне лідерство. Формування системи лідерства.

Тема 2. Командне лідерство: сутність і принципи.

Поняття «група» та їх класифікація. Соціальна група. Умовні, реальні групи. Формальні, неформальні групи. Референтна еталонна група. Поняття команди її ознаки та види. Загальна характеристика основних моделей команди. Високоєфективні команди. Якості, необхідні для створення ефективної та злагодженої команди. Складові ефективної комунікації. Надання та отримання зворотного зв'язку. Техніки для налагодження діалогу в команді. Групова динаміка: поняття та механізм. Механізм групової динаміки. Механізм розвитку. Механізм стабілізації. Функціональна команда. Мультидисциплінарна команда. Самокерована команда. Ефективність командної роботи. Зміни в групах і формування команд. Команда і група: спільне та відмінності. Порівняльна характеристика роботи команд і груп. Уподобання роботи в групах і командах. Лідерство як риса діяльності управлінської команди. Імідж як складник діяльності управлінської команди.

Тема 3. Розвиток командного потенціалу.

Мотивація командної роботи. Співвідношення індивідуальної та групової мотивації в команді. Розвиток команди по Такману. Основні ознаки команди. Формування команди в організації. Етапи

формування команди. Концепція групового розвитку. Стадії розвитку команди. Соціометрична теорія Морено. Метод соціометрії. Концепції командних ролей. Функціональні ролі. Командні (групові) ролі. Концепція командних ролей Р. Белбіна. Типи культури за моделлю К. Камерон і Р. Куїнна. Групові норми.

Тема 4. Лідерство як фактор вирішення конфліктів в організації.

Сутність та характерні риси конфлікту. Види конфліктів. Умови виникнення конфлікту. Суперечність. Міжособистісні та ділові конфлікти. Конфліктна ситуація. Суб'єкти конфліктної ситуації. Інцидент. Види конфліктів в організації. Конструктивний і деструктивний конфлікт. Причини ділових конфліктів в організації. Управління конфліктами в діловій сфері. Прогнозування конфлікту. Профілактика, запобігання, стимулювання, діагностика і регулювання конфлікту. Психокорекція поведінки членів колективу з боку керівника. Вибір стратегії і тактика поведінки у конфлікті. Розв'язання ділових конфліктів в організації. Технологія вирішення конфлікту. Конфліктогени. Етапи розвитку конфлікту.

Тема 5. Міжособистісні комунікації в груповій або командній роботі.

Презентація: поняття, види та основні характеристики. Види презентацій. Структурні компоненти презентації. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення. Ділова промова, лекція, наукова дискусія, повідомлення. Мовні засоби переконання. Комунікація в міжособистісних відносинах. Сутність і специфіка міжособистісної комунікації. форми комунікації. Масове спілкування. Презентація за сценарієм, інтерактивні презентація, автоматична, навчальна презентація. Способи завершення презентації. Теорія аргументації і переконання. Аргументація, теза у доведенні, аргумент. Правила і помилки аргументів. Мистецтво аргументації.

Тема 6. Лідерство і саморозвиток.

Емоційне вигорання лідера. Типи природних лідерів. Типи лідерів в практиці національних ділових відносин. Типи лідерів в країнах з високорозвиненою економікою. Самодисципліна. Як люди адаптуються до змін на індивідуальному рівні. Розвиток лідерського потенціалу. Індивідуальне лідерство: мета і засоби. Коріння етики: світська та релігійні традиції. Розвиток моралі. Значення цінностей. Репутація організації. Культура - структура - поведінка. Що таке організаційна культура. Джерела культури. Як лідери змінюють культуру. Етика лідерства в міжнародному бізнесі.

Тема 7. Лідерська етика.

Коріння етики: світська та релігійна традиції. Розвиток моралі. Етика та юридичні питання. Імідж керівника лідера та його складові. Значення цінностей. Репутація організації. Організаційна етика. Резонансне лідерство та його психологічні основи. Гендерні аспекти лідерства.

Тема 8. Концепції ситуаційного лідерства та ситуаційних стилів управління.

Теорії лідерства вчених-біхевіористів. Стель, задоволеність та продуктивність. Ситуаційні теорії лідерства. Ситуаційна модель Ф. Фідлера. Теорія «шлях – мета» Т. Мітчела, Р. Хауза. Модель ситуаційного керівництва П. Херсі і К. Бланшара. Модель прийняття рішень В. Врума і Ф. Йеттона. Модель Стінсона-Джонсона. Континіум лідерської поведінки Танненбаума – Шмідта. Порівняння моделей ситуаційного лідерства. .

Теми практичних занять

Тема 1. Сучасні концепції лідерства.

Теорія Х та теорія Y. Щоденне лідерство. Історія лідерства. Організаційне лідерство. Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство. Редизайн лідерства. Типи лідерства за М.Вебером. Політичне лідерство. Формування системи лідерства.

Тема 2. Командне лідерство: сутність і принципи.

Техніки для налагодження діалогу в команді. Групова динаміка: поняття та механізм. Механізм групової динаміки. Механізм розвитку. Механізм стабілізації. Функціональна команда. Мультидисциплінарна команда. Самокерована команда. Ефективність командної роботи. Зміни в групах і формування команд. Команда і група: спільне та відмінності. Порівняльна характеристика роботи команд і груп. Уподобання роботи в групах і командах. Лідерство як риса діяльності управлінської команди. Імідж як складник діяльності управлінської команди.

Тема 3. Розвиток командного потенціалу.

Розвиток команди по Такману. Основні ознаки команди. Формування команди в організації. Етапи формування команди. Концепція групового розвитку. Стадії розвитку команди. Соціометрична теорія Морено. Метод соціометрії. Концепції командних ролей. Функціональні ролі. Командні (групові) ролі. Концепція командних ролей Р. Белбіна. Типи культури за моделлю К. Камерон і Р. Куїнна.

Тема 4. Лідерство як фактор вирішення конфліктів в організації.

Етапи розвитку конфлікту. Означення та причини міжособистісних конфліктів. Управління міжособистісним конфліктом в організації. Вирішення міжособистісних конфліктів. Ділові конфлікти в організації. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфлікту. Прийняття рішень в умовах конфлікту. Вирішальні правила. Метод аналізу ієрархій. Особливості групового прийняття рішень. Втрата процесу. Проблема складу групи. Проблема участі. Проблема впливу. Властивості групи. Негативні ефекти в групі. Методики розроблення групового рішення. Метод Дельфі. Метод аналогій. Морфологічний метод. Метод «635». Метод модерацій. «Мозковий штурм» та його модифікації. Психологічні аспекти групових рішень. Групові ефекти.

Тема 5. Міжособистісні комунікації в груповій або командній роботі.

Спілкування як соціально-психологічна та комунікативна категорія. Комунікативний аспект спілкування. Комунікація в міжособистісних відносинах. Сутність і специфіка міжособистісної комунікації. Види і форми комунікації. Аксіальна і ретіальна комунікація. Масове спілкування. Мовлення. Інтерактивний аспект спілкування. Типи поведінки при взаємодії. Норма поведінки. Перцептивний аспект спілкування. Атракція. Стереотипізація.

Тема 6. Лідерство і саморозвиток.

Емоційне вигорання лідера. Типи природних лідерів. Типи лідерів в практиці національних ділових відносин. Типи лідерів в країнах з високорозвинутою економікою. Самодисципліна. Як люди адаптуються до змін на індивідуальному рівні. Розвиток лідерського потенціалу. Індивідуальне лідерство: мета і засоби. Коріння етики: світська та релігійні традиції. Розвиток моралі. Значення цінностей. Репутація організації. Культура - структура - поведінка. Що таке організаційна культура. Джерела культури. Як лідери змінюють культуру. Етика лідерства в міжнародному бізнесі.

Тема 7. Лідерська етика. Тема 7. Лідерська етика.

Коріння етики: світська та релігійна традиції. Розвиток моралі. Етика та юридичні питання. Імідж керівника лідера та його складові. Значення цінностей. Репутація організації. Організаційна етика. Резонансне лідерство та його психологічні основи. Гендерні аспекти лідерства.

Тема 8. Концепції ситуаційного лідерства та ситуаційних стилів управління.

Ситуаційні теорії лідерства. Ситуаційна модель Ф. Фідлера. Теорія «шлях – мета» Т. Мітчела, Р. Хауза. Модель ситуаційного керівництва П. Херсі і К. Бланшара. Модель прийняття рішень В. Врума і Ф. Йеттона. Модель Стінсона-Джонсона. Континуум лідерської поведінки Танненбаума – Шмідта. Порівняння моделей ситуаційного лідерства.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять та самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях.

Здобувачам вищої освіти також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу.

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Лідерство та командна робота» виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни. Виконання індивідуального завдання є важливим етапом у підготовці та складанні іспиту з дисципліни «Лідерство та командна робота». Виконання завдань індивідуальної роботи дає можливість установити: здатність студента до самостійної науково-дослідної і практичної діяльності; уміння студента використовувати теоретичні знання і застосовувати їх для вирішення конкретних завдань; здатність студента збирати, систематизувати, узагальнювати й аналізувати теоретичні й емпіричні дані; уміння студента коротко, логічно й у доступній формі викласти основні положення контрольної роботи, висновки і рекомендації. Загальні вимоги до студентів при підготовці до

індивідуальної роботи передбачають: оволодіння теоретичними знаннями щодо планування, організації наукового дослідження та практичними навичками його реалізації; формування широкого наукового і загальнокультурного кругозору; умінь аналізувати наукову літературу; здатність здійснити свій внесок у розробку даної теми; умінь коротко, логічно викласти свої думки, хід і результати аналізу наукових джерел.

Теми індивідуальних робіт: 1. Проблеми лідерства в теоретичних поглядах різних учених. 2. Процесуальний підхід до класифікації лідерства. 3. Лідерство: функціональний підхід. 4. Лідерство – сучасна вимога й об'єктивна необхідність розвитку підприємства, організації. 5. Сутність і значення управління. 6. Співвідношення управління та лідерства. 7. Феномен лідерства. 8. Класифікація стилів лідерства. 9. Чоловічий і жіночий стилі лідерства. 10. Ситуативна модель Філлера. 11. Теорія життєвого циклу Херсі та Бланшара. 12. Ситуативна модель Врума-Яго. 13. Проактивний фокус особистості лідера. 14. Визначення сильних сторін і потреб розвитку лідера. 15. Вплив психологічних установок на лідера. 16. Когнітивні можливості та їх вдосконалення. 17. Комунікації в умовах кризи. 18. Лідер як майстер комунікацій. 19. Гумор і народна мудрість як засоби полегшення налагодження комунікацій. 20. Стародавні методики протидії стресам. 21. Види службових і позаслужбових стресів. 22. Профілактика стресів. 23. Лідер і його харизма. 24. Резонансний та дисонансний лідер. 25. Емоції та ефективне управління. 26. Роль лідера в команді. 27. Типи команд. 28. Характерні особливості команд. 29. Види команд. Етапи їх формування. 30. Специфіка роботи в міжнародній команді.

Література та навчальні матеріали

1. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. К.: Наш формат, 2019, 304 с.
2. Комарова К.В., Коляда С.П. Лідерство: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпро: 2017. – 430 с.
3. Крейг Н. Лідерство починається з призначення. К.: Фабула, 2019, 240 с.
4. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 175 с.
5. Ланкастер Дж. Лідерство в стилі Leap. Шлях до постійного вдосконалення вашого бізнесу. К.: K.Fund, 2017. 240 с.
6. Лук'янчук О. М. Лідерство та робота в команді: конспект лекцій, Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. 229 с.
7. Максвелл Дж. 21 беззаперечний закон лідерства. Х.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 320 с.
8. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 241 с.
9. Про лідерство. Harvard Business Review. 10 найкращих статей /КМБУКС-К, 2018.- 216 с.
10. Психологічні засади лідерства в системі стратегічних комунікацій: навч. посіб. / Н. Г. Іванова, О. О. Паливода, Ю. І. Андрусишин та ін. Київ: НА СБУ, 2022. 120 с.
11. Профілі компетенцій лідерства на державній службі в Україні.
URL:<http://www.center.gov.ua/attachments/article/14pdf>
12. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с.
13. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 192с.
14. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник/О.Г.Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко – Харків, 2017 р. –100 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна». 2014. 417 с. URL: http://megalib.com.ua/content/1948_63_Tipologiya_komynikacii.html
2. Комунікації в організаціях: процес, типи, зв'язки, бар'єри [Електронний ресурс] URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/management/15040/>

3. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання [електронний ресурс]. URL:

<https://studfiles.net/preview/5643730/page:15/> 4.

http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_57_2017_ukr/16.pdf

4. Бібліотека імені В.Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу з:

<http://www.nbuv.gov.ua> 6. Інтернет-портал для управлінців. – <http://www.management.com.ua>.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді

диференційованого заліку (40%) та поточного оцінювання (60%).

Диференційований залік: усне завдання (2 запитання з теорії) та усна доповідь.

Поточне оцінювання: 2 онлайн тести та вирішення практичних завдань (по 20%) та індивідуальне завдання (20%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Володимир МОРОЗ

28.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Віталій КРУГЛОВ

28.06.24